

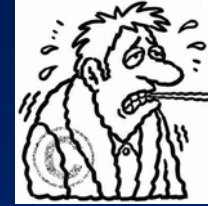
Ateş ve Döküntü: tanısal yaklaşım

Dr. Serap Gençer

İlk değerlendirme

● Hastanın genel durumu

● Kardiorespiratuvar destek ?

● İzolasyon ?

● Hızlı antibiyotik başlama ?

Öykü

● Döküntünün;

- Başlangıç zamanı ve yerleşimi
- Tanımlanması (tipi, dağılımı, süresi)
- Değişim ve yayılım tarzı, hızı ve yönü
- Arttıran ve azaltan faktörler ?
- Eşlik eden diğer semptom ve bulgular ?
- Ateş ve diğer sistemik semptomlarla ilişkisi
- Prodromal belirtiler ? Süresi ?
- Kaşıntı ?
- Soyulma ?

Öykü-2

- Mevsim
- İlaç kullanımı (son 30 gün içinde)
- Ateşli hasta ile temas
- Mesleki temas
- STD risk faktörleri
- Önceki hastalıkları
 - İmmunyetmezlik ?
 - KT, KS, Mal, transpl.,aspleni
 - Kalp kapak hastalığı
 - İlaç allerjisi

- Seyahat
- Hayvan teması
(Vahşi hayvanlar,böcekler, arthropodlar, evcil hayvanlar)
- Aşılanma durumu
- Güneş maruziyeti

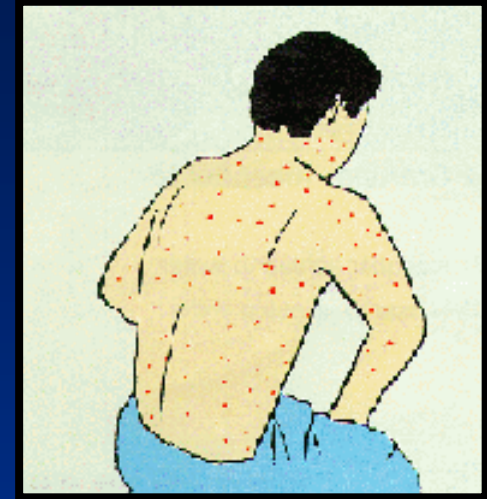
Fizik muayene

- Genel görünüm
- Vital bulgular
- LAP ?
- Hsm ?
- Artrit ?
- Konjonktival, mukozal, genital lezyonlar ?
- Meningial irritasyon bulguları veya nörolojik disfonksiyon ?

Döküntünün;

- Tipi
- Rengi
- Yapısı
- Dağılımı

- Makülopapüler
- Peteşiyel-purpurik
- Vesikülobüllöz
- Diffüz eritematöz
- Nodüler

- **Makül:** kabarık olmayan, normal cilt rengi değişmiş lezyon
- **Papül:** 0.5 cm.den küçük, solid, kabarık lezyon
- **Nodül:** papüle benzer fakat cilt ve ciltaltı dokusunda daha derinde lezyon
- **Plak:** yüksekliğine göre relatif geniş bir alan kaplayan kabarık lezyon
- **Püstül:** değişik karakterde pürülan sıvı içeren lezyon
- **Vezikül:** 0.5 cm.den küçük sıvı içeren lezyon
- **Bül:** 0.5 cm.den büyük vezikül
- **Peteşi:** 3 mm.den küçük damar dışına çıkmış eritrosit veya hemoglobin içeren lezyonlar
- **Purpura:** 3 mm.den büyük peteşi

- Prodromal dönem
- Döküntü özellikleri
- Patognomonik veya diğer tanısal bulgular
- Tanısal laboratuvar testleri

Peteşiyel ve purpurik döküntü

- Bakteriyel infeksiyonlar
 - *Neisseria meningitidis*
 - *Rickettsiae*
 - *Listeria monocytogenes*
 - *Staphylococci*
- Viral infeksiyonlar
- *Plasmodium falciparum*
- İnfeksiyon dışı nedenler

Akut meningokoksemi

- Kış aylarında
- Tipik prodrom: Baş ağrısı, boğaz ağrısı, öksürük, bulantı-kusma
- Hızlı fulminan bir hastalık, yüksek ateş, takipne, taşikardi, hafif hipotansiyon, lökositoz
- Karakteristik olarak gövde ve ekstremitelerde, başlangıçta küçük ve peteşiyel, hızla purpurik özellik kazanan, düzensiz, kabarık ve hassas döküntüler (% 80 – 90)
- Baş, avuç içi, ayak tabanı ve mukozalarda da görülebilir.
- % 50 – 88 menenjitte birlikte

Riketsial infeksiyonlar

- Marsilya humması (Akdeniz benekli ateşi)
 - Ani titreme ile yükselen ateş, baş ağrısı, bel ağrısı, artralji, miyalji, fotofobi, konjonktivalarda hiperemi
 - Tache noire (tipik) (% 47 – 73)
 - 3-4 gün sonra önce önkolda, daha sonra avuç içi, ayak tabanı ve yüz dahil tüm vücuda yayılan makülopapüller
 - Peteşiyel ve veziküler (nadiren)

● RMSF

- Makülopapüler → peteşiyel
- El ve ayak bileklerinden başlayıp sentripetal gövdeye yayılıyor.
- Avuç içi ve ayak tabanı tutulumu VAR, yüzde YOK

Bakteremik infeksiyonlar

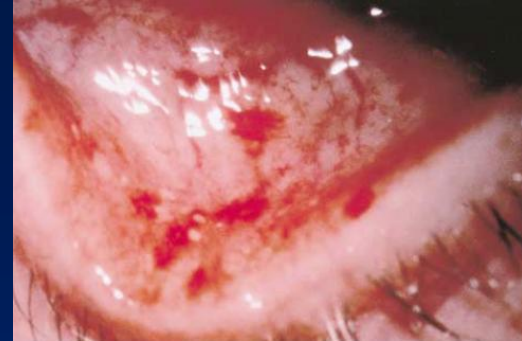
● Purpura fulminans (simetrik periferik gangren)

- N.meningitis
- S.aureus
- S.pneumoniae
- Streptococcus spp.
- Enterik gram (-) bas.

● Bakteriyel endokardit

- % 15 – 50
- Ekstremiteler, konjonktiva veya oral mukozada peteşiler (% 50)
- Splinter hemoraji
- Janeway lezyonları
- Osler nodları (% 5 – 15)

- Kronik meningokoksemi
- Dissemine gonokokkal infeksiyon

Viral infeksiyonlar

- Enteroviruslar (Coxsackievirus A9, Echovirus 9)
 - Yazın veya sonbaharda, solunum semptomları ile birlikte
 - Çocuklarda ciddi hastalık yapabilir ve meningokoksemiden ayıramayabilir.
- IMN (EBV)
 - Sert-yumuşak damak birleşimde peteşiler
- Rubella
 - Yumuşak damakta peteşiler (Forschheimer lekeleri)

● Viral hemorajik ateşler

- Ateş, şok, mukozal veya gastrointestinal hemoraji, purpurik döküntüler, şiddetli baş ağrısı, miyalji, bulantı-kusma

● Atipik kızamık

● Parvovirus B19

- Papüler-purpurik eldiven-çorap sendromu
 - Hızlı, progresif, ağrılı, simetrik, polimorf enanтем

Noninfeksiyöz peteşiyel döküntü

- Allerjik döküntü
- Trombositopeni
- Trombotik trombositopenik purpura
- Lökositoklastik vaskülit (Hipersensitivite vaskülit)
- Henoch-Schönlein purpura
- ARF
- SLE
- Hiperglobulinemi
- Amiloidoz

Makülopapüler döküntü

- Viral hastalıklar
- Bakteriyel infeksiyonlar
- İnfeksiyon dışı nedenler
 - İlaç döküntüsü
 - İmmunkompleks sendromları

Viral infeksiyonlar

● Kızamık (rubeola)

- 3-4 günlük ateş, konjonktivit, fotofobi, rinit, öksürük (prodrom)
- Koplik lekeleri (patognomonik)
- Kulak arkası ve ensede saç çizgisinden başlayarak, 24 saat içinde sentrifugal olarak yüz, boyun, göğüs ve kolların üst kısmına, 2.günde tüm vücuda yayılan makülopapüler döküntü
- Avuç içi ve ayak tabanında görülmez.
- Özellikle yüzde birleşme eğilimindedir.
- Deskuamasyonla 6-7 günde kaybolur.

● Atipik kızamık

- 2-4 günlük ateş, öksürük, baş ağrısı (prodrom)
- El ve ayaklardan başlayıp gövde ve yüze doğru ilerleyen (sentripetal) makülopapüler döküntü
- Peteşiyel-purpurik, veziküler (nadiren)
- Sıklıkla pnömoni

● Kızamıkçık (rubella, 3.hastalık)

- Ateş, kırıklık, hafif konjonktivit (hafif prodrom)
- Fotofobi YOK
- Retroauriküler, suboksipital, postservikal büyük, ağrılı LAP (karakteristik)
- Yüz ve boyundan başlayan, gövde ve ekstremitelere yayılan makülopapüler döküntü
- Avuç içi ve ayak tabanında görülmez.
- Deskuamasyon YOK
- Döküntülerden hemen önce yumuşak damakta peteşiyel enanem (Forscheimer lekeleri)

● Eritema infektiosum (5.hastalık)

- Prodrom YOK. Nadiren ateş ve influenza benzeri semptomlar
- “Şamar yemiş yanak” görüntüsü
- Birkaç gün sonra gövde ve ekstremitelerin ekstensör yüzlerinde maküler, ortaları soluk, birleşme eğiliminde “dantela” görünümü
- Avuç içi ve ayak tabanında görülmez.
- Ateş düştükten sonra döküntü (tipik)
- Deskuamasyon YOK
- Periyodik artma ve kaybolma
- Artrit ve artralji (yetişkinlerdeki en sık semptom)

● Roseola infantum (6.hastalık, ekzantem subitum)

- Prodrom YOK.
- Ani başlayan yüksek ateş (39-41°C)
- 3-4 gün sonra kriz şeklinde ateşin düşmesi ile ortaya çıkan gövdeden başlayan, boyuna ve ekstremitelere yayılan makülopapüler döküntü
- Yüzde görülmez.
- Kısa süreli (2 gün)
- Deskuamasyon YOK.

- Coxsachievirus
- Echovirus
- EBV (IMN)
 - % 10-15 makülopapüler
 - Ampisilin sonrası % 90
 - Ürtiker
 - Damakta peteşiler (%25)
- CMV
- Hepatitis B
- Adenovirus
- HIV (primer)
- Viral hemorajik ateşler

Bakteriyel infeksiyonlar

- Salmonella enterik ateşi
 - Gövdede, basmakla solan, 2-4 mm.lik “rose spots”
- Sekonder sifilis
 - Primer şankırdan 2 hafta – 6 ay sonra
 - LAP ve mukus membran lezyonları ile birlikte
 - Sıklıkla jeneralize (el avucu ve ayak tabanı dahil)
 - Klasik olarak asemptomatik fakat %10’u kaşıntılı
 - Anogenital bölgede papüller (condylomata lata)
- Riketsiyöz

● Kronik meningokoksemi

- İntermitan ateş, döküntü, artrit ve artralji
- Polimorf döküntü;
 - Ateşle birlikte aniden
 - Özellikle ağrılı eklemlerin etrafında soluk pembe makülopapüler (>%40)
 - Alt ekstremitelerde nodüller
 - Çeşitli büyüklüklerde peteşiler
- Akut meningokoksemi, menenjit ve endokardite ilerleyebilir.

● Dissemine gonokokkal infeksiyon

- % 50 – 70 döküntü
 - Ekstremitelerin distalinde özellikle dorsal yüzlerinde (el ve ayak sırtlarında)
 - Küçük kırmızı papül veya peteşi
 - Hızla veziküler veya püstüler
 - Hemorajik bir zeminde nekrotik merkez
- Baş, yüz, gövde ve oral mukozada lezyon YOK
- Bilek, diz, dirseklerde tenosinovit / artrit

● Lyme hastalığı

- “Erythema chronicum migrans”
 - patognomonik (% 80)
 - Proksimal ekstremiteler, vücut kıvrımları, gövde
- % 10-15 multipl lezyonlar ve makülopapüler döküntü

● Psittakoz

- Horder's spots

● Mycoplasma infeksiyonu

● Leptospiroz

● Toksoplazma infeksiyonu

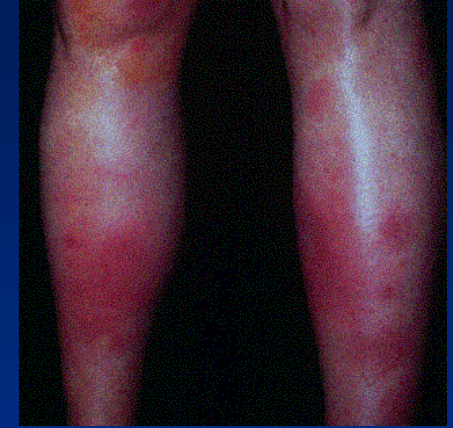
Noninfeksiyöz makülopapüler döküntü

- Allerjik döküntü
- Dermatomiyozit
- SLE
- Serum hastalığı
- ESH
- Eritema marjinatum

● Sweet's sendromu (akut febril nötrofilik dermatoz)

- Düzensiz kenarlı, papüller veya nodüller
- Nadiren püstüller
- Mavi-kırmızı olma eğiliminde
- Palpasyonla hassas
- Sıklıkla yüz, boyun ve ekstremiteler
- Gövde korunuyor (karakteristik)
- Baş ağrısı ve artralji eşlik edebilir.
- Enfeksiyonlar, lösemi ve diğer maligniteler, ülseratif kolit, monoklonal gammopati
- Cilt bx (karakteristik)

● Eritema multiforme

- Aynı anda, çok farklı morfolojik tipler
- Sıklıkla, başlangıçta 2 cm.den küçük değişik boyutlarda yuvarlak veya oval makül ve papüller
- Simetrik olarak gövde ve ekstremitelere yayılım
- Diz, dirsek, el ve ayak tabanlarında daha sık
- En karakteristik lezyon:
“Target” (“iris” veya “bull’s eye”) lezyonlar

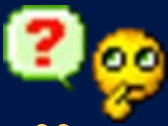

● Eritema multiforme major (*Stevens-Johnson syndrome*)

- Mukozal tutulum ve ağrı
 - Oral kabartılar ve erozyonlar
 - Hemorajik konjunktivit
 - Stomatit
- Etiyoloji:
 - İdiopatik (% 50)
 - Enfeksiyonlar
 - HSV (en sık)
 - *Mycoplasma pneumoniae*
 - EBV,.....
 - İlaç kullanımı

Vezikülobüllöz-püstüler döküntü

- Varicella (chickenpox)
 - Prodrom (Yetişkinlerde)
 - Yüz ve gövdeden başlayan yayılım
 - Başlangıç makülopapüler
 - 1-2 saat içinde veziküler
 - 3 günde kabuklaşma
 - Aynı anda her yaştaki döküntü (tipik)
 - El içi ve ayak tabaklarında görülmez.

- Herpes zoster

- Dissemine HSV infeksiyonu

- Enteroviral infeksiyon

- El-ayak-ağız sendromu (Coxsachi A16)
- Herpangina

- Parvovirus B19 infeksiyonu

- HIV infeksiyonu

- Stafilokoksemi

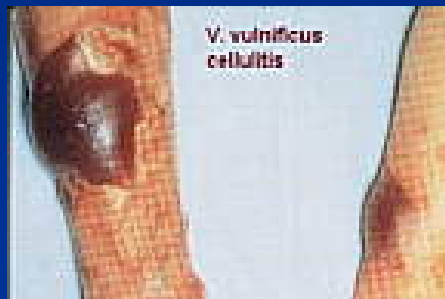
- Yaygın metastatik cilt infeksiyonları (sıklıkla püstüler)

- Dissemine gonokokkal infeksiyon

- Riketsiyal infeksiyon

- Vibrio infeksiyonları (*Vibrio vulnificus*)

- Hemorajik bül, nekrotik ülser
- KC hast., renal disfxn., DM, immunkomp., çiğ deniz ürünü

● Ektima gangrenosum

- *Pseudomonas aeruginosa* (%28)
- *Aeromonas*, *Candida*, *Serratia marcescens*, *S.aureus*, *Aspergillus*, *Mucor* spp.
- Aksilla, kasık, perianal bölgelerde sık

● Follikülit

- Stafilokokkal infeksiyon
- Pseudomonas (“hot tub” folliküliti)
- Candida

● Nekrotizan fasiitli group A streptokokkal erizipel (gangrenöz erizipel)

Noninfeksiyöz vesikülobülloz döküntü

- Allerji
- Eczema vaccinatum
- Erythema multiforme bullosum
- Eczema herpeticum

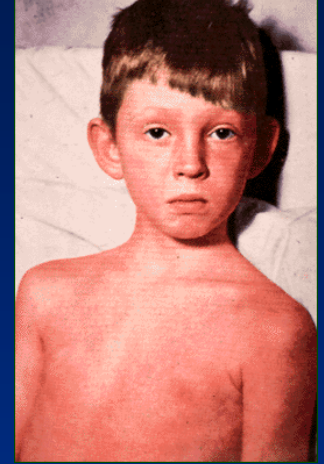

Diffüz eritematöz döküntü

● Streptokokal inf.

● Kızıl

- Perioral solukluk
- Pastia çizgileri
- Çilek dili
- Deskuamasyon

● STSS

- Lokalize yumuşak doku infeksiyonu

● Stafilokokkal inf.

- TSS
- SSSS

- Kawasaki hastalığı (mukokütanöz LN sendromu)
 - Ani ateş yükselmesi
 - İlk 3 gün içinde gövdede skarlatiniform; el ve ayak tabanlarında eritematöz; distalde soyulma gösteren döküntü
 - Hiperemik konjonktiva ve orofarinks; kuru, çatlamış dudaklar; çilek dili; nonsüppüratif servikal LAP (>1.5 cm)
 - Koroner arter anormallikleri (% 20 – 25)
- S.viridans bakteremisi
- Enteroviral infeksiyonlar
- Ehrlichiosis

Noninfeksiyöz eritematöz döküntü

- Allerji
- Eczama
- Psoriasis
- Lenfoma
- Pityriasis rubra
- Sezary sendromu
- GVHR
- SJS
- TEN
 - Acil bir medikal durum
 - Başlangıçta SJS ile karışabilir, SSSS'a benzer
 - Sıklıkla bir ilaca karşı hipersensitivite reaksiyonu
 - Tedavi edilmezse hızla yaygın epidermis nekrozu ve epidermisin geniş katmanlarının alttaki dermisten ayrılması

Nodüler döküntü

● Eritema nodosum

- Cilt altındaki yağ dokusunda inflamatuvar ve immunolojik reaksiyonlar
- Ağrılı ve hassas
- Sıklıkla ayak, diz ve kollar
- Etyoloji:
 - İdiopatik (> % 40)
 - Enfeksiyonlar: Beta-hem.strep., Yersinia spp, HCV, Mycobacterium spp., Chlamydia trachomatis, Coccidioides immitis
 - Enfek. dışı: İlaçlar (sulfonamidler,...), SLE, sarkoidoz, UC, Behçet send., gebelik

- Dissemine kandidiasis

- İmmunkompromize bir hastada diffüz noneritematöz nodüller

- Kriptokokkoz, blastomikoz, histoplazmoz, koksidiomikoz, sporotrikozis

- Nocardia

- Atipik mycobacteria
(özel. *Mycobacterium marinum*)

- Echthyma gangrenosum
- Eritema induratum

- Kronik meningokoksemi
- Osler nodlari

Enanitem

- Allerjik reaksiyonlar
- Koplik lekesi → Rubeola
- “Çilek dili” → Kawasaki hast, TSS, kızıl
- Damakta peteşi → Kızıl, IMN, Rubella, Parvovirus B19, bazı vaskülitler, trombositopeni
- Oral ülserler → Coxsackievirus A16, HIV, noninfeksiyöz immunolojik hastalıklar

Döküntülü olgularımız (1996-2003)

Kızamık : 89

Riketsiyöz : 19

Zona : 14

Varisella : 12

Erizipel : 10

Şarbon : 10

SJS / EM : 10

İlaç dök.: 9

ESH : 6

IMN : 5

.....

I'm Confused!

Teşekkürler.